

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/15241-1
Saksbehandler Ole Kristian Eivindson

Utvalg	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	21.05.2025
Hovedutvalg for utdanning og folkehelse	28.05.2025
Fylkestinget	17.06.2025

Kriterier for tildeling av driftstilskudd for høyere yrkesfaglig utdanning 2026

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Hovedutvalget for utdanning og kompetanse vedtar følgende kriterier som grunnlag for å tildele driftstilskudd til studier innenfor høyere yrkesfaglig utdanning:
  - a. Arbeidslivets behov i Agder. Søker må vise til arbeidslivets behov for utdanningen i Agder, og må omtale dialog med arbeidslivet om innhold, samarbeidsavtaler, utvikling av studenttall, utdanningssted og utdanningsform (samlingsbasert, nettbasert med samlinger, heltid, deltid, mm)
  - b. God kvalitet. Søker må beskrive;
    - i. hvordan utdanningen er utviklet faglig og pedagogisk i samarbeid med arbeidslivet
    - ii. resultater fra brukerundersøkelser, gjerne med utgangspunkt i studiebarometeret, og prosess for studentmedvirkning
    - iii. vurdering av studentenes gjennomføringsgrad og fagskolens frafallsforebyggende arbeid
    - iv. hvordan utdanningen er en del av fagskolens strategi for utvikling av fagområdet (gjelder fagskoler med fagområdeakkreditering).
    - v. hvorvidt utdanningen er koblet til tidligere søknad om eller tildeling av utviklingsmidler.
  - c. Dokumentere at utdanningene i Agder gratis. Obligatorisk semesteravgift til studentsamskipnaden er unntatt.
  - d. Regionplan Agder 2030. Søker må beskrive hvordan utdanningen bidrar til;
    - i. bedre levekår
    - ii. det grønne skiftet
  - e. Tilhørighet til Agder. Søker må ha fysisk tilstedeværelse eller vise til samarbeidspartner i Agder.
2. Hovedutvalget for utdanning og folkehelse vil prioritere tildeling av driftsmidler i høyere yrkesfaglig utdanning til helse- og oppvekstfag, tekniske fag, fag som bidrar til det grønne skiftet, sikkerhet og beredskap og maritime fag. Nye fagskoler som søker om utdanninger like eller tett opp til, og i samme geografiske område allerede eksisterende utdanninger i Agder, prioriteres ikke.

Vedlegg

Sammendrag

Fylkeskommunen skal vedta prinsipper og kriterier som skal ligge til grunn for tildeling av driftsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning. I henhold til fagskoleloven er arbeidslivets behov førende for utarbeidelse av disse kriterier. Saken gjelder kriterier for utdanninger som skal starte opp høsten 2026, med søknadsfrist 1. november 2025.

Saksopplysninger

Fylkeskommunene er i regionreformen tildelt et helhetlig ansvar for regional kompetansepolitikk. I lov om høyere yrkesfaglig utdanning skal fylkeskommunene sørge for at det tilbys høyere yrkesfaglig utdanning i samsvar med arbeidslivets kompetansebehov lokalt, regionalt og nasjonalt. De statlige tilskuddsmidlene til drift av fagskoler er et svært viktig virkemiddel for fylkeskommunene for å ivareta dette oppdraget. Alle offentlige og private fagskoler som faller inn under ordningen må søke fylkeskommunen om driftsmidler til utdanningene de ønsker å tilby.

Fylkeskommunen har ansvar for å forvalte tilskuddet i tråd med retningslinjene for tilskudd til drift av fagskoler, som er fastsatt av Kunnskapsdepartementet. Som en del av dette skal den enkelte fylkeskommune vedta kriterier som legges til grunn for fordelingen av tilskudd. Tildeling i henhold til kriteriene gjøres administrativt. Fylkesutvalget er klageinstans for ordningen.

Fagskoleloven §3 sier Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt. Fra Kunnskapsdepartementets oppdragsbrev heter det at fylkeskommunene skal «...bidra til et mangfold av private og offentlige tilbydere». Kunnskapsdepartementet har fastsatt følgende mål for tilskuddsordningen for driftsmidler til fagskolene:

1. Høy kvalitet i høyere yrkesfaglig utdanning. Utdanningene skal ha høy kvalitet, og gjennomføringsgrad er en sentral indikator på kvalitet.
2. Relevant høyere yrkesfaglig utdanning som svarer på kompetansebehovene i arbeidslivet. Utdanningene må være relevante for arbeidslivet, og de må dimensjoneres i lys av arbeidslivets kompetansebehov.
3. God tilgang til høyere yrkesfaglig utdanning i hele landet. Utdanningen skal være tilgjengelig for folk i ulike livssituasjoner og bosted. Dvs fleksible utdanningstilbud som varierer mellom sted-, nett- og samlingsbasert, heltid og deltid, samt omfang.
4. Effektiv og solid fagskolesektor. Fagmiljøene skal ha tilstrekkelig faglig styrke, kvalitet og soliditet. En effektiv og solid sektor handler også om administrativ kapasitet og kompetanse.

I mars 2025 ble Meld. St. 11 (2024–2025) Fagfolk for en ny tid – med høyere yrkesfaglig utdanning, lagt frem. Meldingen skal vedtas først senere i mai, og operasjonalisering av vedtakene vil innarbeides i neste års kriterier. Forslaget til kriterier er derfor relativt likt fjorårets forslag, med et unntak for vurdering av studentbetaling.

Som en del av det saksforberedende arbeidet har administrasjonen gjennomført dialogmøte med rektor ved henholdsvis Fagskolen i Agder og Fagskolen Tirna (tidligere AOF Agder-Vestlandet). Alle innspillene har vært drøftet i administrasjonens interne arbeidsgruppe for fagskoleforvaltning.

Vurderinger

Fylkeskommunens tildelinger om driftsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning må gjøres i henhold til nasjonale føringer og mål, og regionale kriterier. Fagskoleloven presiserer at utdanningene skal være i henhold til arbeidslivets behov. Et kriterie må derfor være at fagskolenes søknader skal vise til dialog med arbeidslivet om studiets berettigelse, dialog om utarbeidelse av innhold samt eventuelle samarbeidsavtaler med arbeidslivet. Behov for utdanningssted og utdanningsform er også relevant her.

Utdanningene skal ha høy kvalitet. Det er ikke tilstrekkelig med dialog om det faktiske innholdet i utdanningen, søker må også vise til hvordan utdanningen er utviklet faglig og pedagogisk i samarbeid med arbeidslivet. Studentenes tilbakemeldinger i brukerundersøkelser, slik de er fremstilt i studiebarometeret, og prosess for studentmedvirkning, er også kjennetegn på kvalitet.

HK-dir omtaler også studentenes gjennomføringsgrad som en indikator på kvalitet. Denne kan være noe krevende å beskrive presist, da en del studenter dropper ut av årsaker utenfor fagskolenes kontroll. Det forventes likevel at fagskolen vurderer gjennomføringsgrad og eventuelt frafall. Selv om frafall kan ha forklaringer i årsaker utenfor fagskolen, er høy gjennomføringsgrad et kjennetegn på kvalitet.

Flere fagskoler har områdeakkreditering, dvs at de kan utvikle studier som godkjennes av eget styre. Et krav for å bli fagområdeakkreditert er at fagskolen må ha en strategi for utvikling av det aktuelle fagområdet. Et kjennetegn på høy kvalitet vil være hvordan utdanningen henger sammen med fagskolens strategi for utvikling av fagområdet.

Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder. Agder har lavere sysselsettingsgrad enn landet ellers. Utdanning og kompetanse bidrar til økt utdanningsnivå i Agder og til at flere får en relevant kompetanse i arbeidslivet. Det andre hovedområdet i Regionplan Agder 2030 er klima, utslippene må reduseres. Søknadene om fagskoleutdanninger må omhandle hvordan bedre levekår og/ eller lavere utslipp er en del av utdanningene.

Alle utdanningene skal ha en forankring i Agder, noe som sikrer lokal kompetanse i faget. Det er et krav at søkere må ha studiested eller en samarbeidspartner i Agder.

Fra stortingsmeldingen vil fylkeskommunedirektøren adressere en sak allerede nå. I motsetning til universitets- og høyskolesektoren er ikke fagskolesektoren omfattet av et gratisprinsipp, det er opp til fylkeskommunene å avgjøre om fagskoler som mottar offentlig tilskudd skal kunne kreve skolepenger. I meldingen åpnes det for at inntil en tredjedel av kostnadene til fagskoleutdanninger kan dekkes gjennom studentbetaling. Begrunnelse er at mange aktører i arbeidslivet har anledning til å betale for fagskoleutdanninger, som igjen vil kunne gi flere studieplasser.

På den annen side står gratisprinsippet sterkt i norsk utdanning, og skal være tilgjengelig for alle. Studentbetaling vil kunne være ekskluderende for sektorer og bedrifter som ikke har anledning til å betale. Agder fylkeskommune ønsker derfor ikke å åpne for studentbetaling, ut over den obligatoriske semesteravgiften til studentsamskipnaden.

Omfanget av søknader om utdanninger i høyere yrkesfaglige utdanninger i Agder er høyt, det er flere søknader enn det er mulig å gi driftsmidler til. I tildeling av driftsmidler vil det være nødvendig å prioritere utdanninger. Staten krever at fylkeskommunene prioriterer utdanninger innenfor helsefag, tekniske fag, det grønne skiftet og sikkerhet og beredskap. I Agder må arbeidet for bedre levekår og utdanninger innenfor oppvekstsektoren

prioriteres. I tillegg har Agder lang tradisjon med maritime fagskoleutdanninger, som er sterkt etterspurt. Disse utdanningene prioriteres også.

Stadig flere fagskoler søker om å tilby utdanninger i stadig flere fylker. Spesielt innenfor helse- og oppvekstsektoren er flere utdanninger ganske like. For å sikre forutsigbare rammer for fagskoler som allerede er godt etablert i Agder, vil fylkeskommunen i sine kriterier ikke prioritere fagskoler som søker om utdanninger som er tilnærmet like de som allerede tilbys i Agder.

Oppsummert dekker innholdet og prioriteringene over nasjonale føringer og overordnede mål for høyere yrkesfaglig utdanning. I tillegg viser kriteriene at utdanningene i Agder er gratis, samt at det i Agder ikke prioriteres konkurrerende utdanninger fra fagskoler som er nye i Agder. Forslag til kriterier blir da som følger:

1. Hovedutvalget for utdanning og kompetanse vedtar følgende kriterier som grunnlag for å tildele driftstilskudd til studier innenfor høyere yrkesfaglig utdanning:
  - a. Arbeidslivets behov i Agder. Søker må vise til arbeidslivets behov for utdanningen i Agder, og må omtale dialog med arbeidslivet om innhold, samarbeidsavtaler, utvikling av studenttall, utdanningssted og utdanningsform (samlingsbasert, nettbasert med samlinger, heltid, deltid, mm).
  - b. God kvalitet. Søker må beskrive;
    - i. hvordan utdanningen er utviklet faglig og pedagogisk i samarbeid med arbeidslivet
    - ii. resultater fra brukerundersøkelser, gjerne med utgangspunkt i studiebarometeret, og prosess for studentmedvirkning
    - iii. vurdering av studentenes gjennomføringsgrad og skolens frafallsforebyggende arbeid
    - iv. hvordan utdanningen er en del av fagskolens strategi for utvikling av fagområdet (gjelder fagskoler med fagområdeakkreditering).
    - v. hvorvidt utdanningen er koblet til tidligere søknad om eller tildeling av utviklingsmidler. ‘
  - c. Dokumentere at utdanningene i Agder gratis. Obligatorisk semesteravgift til studentsamskipnaden er unntatt.
  - d. Regionplan Agder 2030. Søker må beskrive hvordan utdanningen bidrar til
    - i. bedre levekår
    - ii. det grønne skiftet
  - e. Tilhørighet til Agder. Søker må ha fysisk tilstedeværelse eller vise til samarbeidspartner i Agder.

2. Hovedutvalget for utdanning og folkehelse vil prioritere tildeling av driftsmidler i høyere yrkesfaglig utdanning til helse- og oppvekstfag, tekniske fag, fag som bidrar til det grønne skiftet, sikkerhet og beredskap og maritime fag. Nye fagskoler som søker om utdanninger like eller tett opp til allerede eksisterende utdanninger i samme geografiske område i Agder, prioriteres ikke.

Fylkeskommunedirektøren forventer at søker kan svare ut kriteriene på en god måte. I vurdering av søknadene vil det være nødvendig å rangere søkerne i henhold til grad av treffsikkerhet på arbeidslivets behov, de ulike kriteriene og tilgjengelige økonomiske rammer.

Regionplan Agder 2030

Et av kriteriene for driftstilskudd omhandler hovedmålene i Regionplan Agder 2030. Av erfaring fra tidligere år vil bortimot alt av arbeidslivets behov for kompetanse være innenfor grønne næringer og oppvekstsektoren.

Saken handler om utdanning ut over videregående opplæring. Samtidig er flere av utdanningene rettet mot oppvekstsektoren, slik at barn og unge vil merke økt kompetanse, spesielt blant fagarbeidere innenfor barn- og ungdomsarbeiderfaget. I tillegg viser fagskoleutdanning at høyere yrkesfaglig utdanning er en karrieremulighet for ungdom som velger yrkesfaglig utdanning i videregående skole..

Økonomiske konsekvenser

Forvaltning av driftstilskudd til høyere yrkesfaglig utdanning gjøres med utgangspunkt i øremerkede midler i statsbudsjettet, samt innenfor eventuelle andre midler som Agder fylkeskommune til enhver tid stiller til rådighet.

Konklusjon

Høyere yrkesfaglig utdanning skal møte arbeidslivets behov for kompetanse. Fylkeskommunedirektøren mener de foreslåtte kriteriene vil ivareta arbeidslivets kompetansebehov i Agder og de nasjonale målene for høyere yrkesfaglig utdanning. Samtidig vil de sikre gratis utdanninger i sektoren og forutsigbare rammer for fagskolene som allerede er etablert i Agder.

Kristiansand, 06.05.2025

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Arly Hauge
fylkesdirektør